

Nieuwsblad: "Er bestaat geen grotere nachtmerrie voor ouders"

13 april 2013 - Met de moed der wanhoop trachten burgemeesters als Hans Bonte (SP.A) en Bart Somers (Open Vld) te verhinderen dat nog meer geradicaliseerde jongeren naar Syrië vertrekken. Ze beseffen dat dit verhaal geen 'happy end' krijgt. "Of veel van die jongeren levend zullen terugkeren? Daar ziet het niet naar uit."

"Van de 100 dagen dat ik burgemeester van Vilvoorde ben, voel ik mij er al 50 de burgemeester van Aleppo (stad in Syrië, nvdr.)", zegt Hans Bonte (SP.A), zichtbaar vermoeid, maar vooral ook aangedaan door het leed dat een twintigtal Vilvoordse families nu treft.

"Plots horen die ouders niets meer van hun kind dat halsoverkop naar Syrië is vertrokken om er te gaan vechten, de kop zot gemaakt door moslimfundamentalisten. Ze beseffen maar al te goed dat hun kind daar als kanonnenvlees dient. Bestaat er een grotere nachtmerrie voor een ouder?" zegt een emotionele Mechelse burgemeester Bart Somers (Open Vld).

De twee burgemeesters vonden elkaar de afgelopen dagen, over de partijgrenzen heen, zoekend naar antwoorden en oplossingen om Vlaamse moslimjongeren - tot nog toe vooral uit Antwerpen en Vilvoorde afkomstig - ervan te weerhouden naar Syrië te trekken. In totaal zou het nu al om zo'n tachtig jongeren gaan. Van jonge Mechelaars die naar Syrië vertrokken, is tot op heden nog geen sprake: "Hout vasthouden", zegt Bart Somers.

Hebben jullie intussen een goed zicht op wie die jongeren zijn?

Hans Bonte: "Het gaat voor alle duidelijkheid niet alleen om 18- à 19-jarigen. Er zitten ook veel gasten van 25 en 26 tussen."

Bart Somers: "Vaak ook getrouwd, met kinderen."

Bonte: "In Vilvoorde is er iemand vertrokken die een vrouw en drie kinderen heeft." (zwijgt even) "Maar waarom ze dat doen? Er is geen lijn in te trekken."

Op de vergadering donderdagavond met de Antwerpse burgemeester Bart De Wever (N-VA) bleek dat ze - op één na - allemaal zonder job zaten. Veelzeggend?

Somers: "Sociale achterstelling is mogelijk een van de verklarende factoren. Als je niets te verliezen hebt, is het makkelijker om alles achter te laten. Vandaar dat wij ook oproepen om extra drempels in te bouwen. Werk én gezin hebben is daarbij zeer belangrijk. Hans heeft bovendien het idee om jongeren waarvan men denkt dat ze willen vertrekken, hun papieren af te nemen. En als het van mij afhangt, wordt het bij wet verboden om in buitenlandse oorlogen mee te vechten. Zijn die oplossingen sluitend? Niet helemaal, neen."

Bonte: "De echte zotten, de fanatici, die hou je met niets tegen. Ons is het vooral te doen om de kwetsbare jongeren die makkelijk op sleeptouw te nemen zijn. Hen moeten we het moeilijker maken om zomaar een vliegtuigticket naar Turkije te kopen, om vandaar de grens met Syrië over te steken."

Naïeve vraag misschien, maar dragen de ouders van deze jongeren geen grote verantwoordelijkheid?

Somers: "Veel van die ouders kijken machteloos toe, en dat is niet nieuw. Een oom van mij is tijdens de Tweede Wereldoorlog gaan meevechten aan het Oostfront. Die wist maar al te goed dat hij daar thuis niet mee moest afkomen. En dat was in de tijd dat het ouderlijke gezag nog een heel andere betekenis had dan vandaag. Mijn oom heeft uiteindelijk achter de rug van zijn ouders getekend. Hetzelfde zie je vandaag gebeuren. Je kunt je de radeloosheid en het verdriet van die ouders niet inbeelden."

Bonte: "Ik sta in nauw contact met een Vilvoordse vrouw die al een zoon heeft zien vertrekken, en die er nu als de

dood voor is dat haar jongste zijn broer gaat terughalen uit Syrië. Die vrouw slaapt nog amper.”

En de moslimgemeenschap in België. Doet die voldoende?

Somers: (kwaad) “Dé moslimgemeenschap, die bestaat niet. Maar ik kan u zeggen dat de verantwoordelijken van de Mechelse moskeeën al dagen en weken de benen vanonder hun lijf lopen om te verhinderen dat er van bij ons jongeren richting Syrië vertrekken.”

Bonte: “De voorzitter van onze moskee verdient een standbeeld. Die man gaat na zijn dagtaak in de fabriek in de clinch met radicale moslims en organiseert 's zondags in de moskee bijeenkomsten met jongeren om hen te waarschuwen. En als hij dan nog tijd over heeft, zoekt hij zelf de jongeren op van wie hij vreest dat ze wel eens in de val zouden kunnen trappen. U kunt zich niet inbeelden hoe mislukt de mensen van onze moskee zich voelen bij elke jongeman die vertrokken is. Dat gevoel delen ze met de betrokken ouders.”

Ziet u veel van deze jongeren nog naar België terugkeren?

Bonte: “Heel eerlijk? Neen. Uit alle informatie die we vandaag hebben, blijkt dat ze als kanonnenvlees worden ingezet, meteen de voorste linies worden ingestuurd.”

Jullie pleiten ervoor dat leraars en buurtwerkers mee uitkijken naar signalen van extremisme. Een brug te ver, liet de topvrouw van het Katholiek Onderwijs al meteen weten.

Somers: “We bedoelen daar niet mee dat leraren en buurtwerkers politieagenten moeten worden. Maar we stellen vandaag vast dat buurtwerkers, leraars en jeugdwerkers geen enkele training krijgen rond deze problematiek. Dat is toch ook niet goed?”

Bonte: “Ik begrijp die reactie evenmin. Ik kan mij niet inbeelden dat een straathoekwerker of leraar verheugd is dat hij een jongere plots niet meer ziet, wegens verleid door een of ander Sharia-type om aan het front als kanonnenvoer te gaan dienen.”

Over die Sharia-types. Mensen ronselen is in ons land verboden. Waarom treedt het gerecht dan niet op?

Bonte: “Wat mij betreft is het gerecht in deze veel te laks.”

Somers: “Helemaal mee eens, al heb ik begrepen dat tegen sommigen van die mensen nu toch gerechtelijke dossiers zijn geopend. Anderzijds, het gerecht moet dat ronselen ook juridisch hard kunnen maken, en dat is soms de ellende. Maar wat voor mij en mijn partij heel duidelijk is: wie daar in Syrië met Al Qaeda is gaan meevechten, zal het bij zijn terugkomst mogen uitleggen. Meevechten met een terroristische organisatie is strafbaar in ons land, ik verwacht dat het gerecht dat niet zal laten passeren.”

Specialisten waarschuwen voor Syrië-strijders die terugkeren. Vanwaar die vrees?

Somers: “Een groot deel van die mensen zullen terugkeren met het idee dat ze de vergissing, de stommitheit van hun leven hebben begaan.”

Bonte: “Die gaan zich bedrogen voelen, gedesillusioneerd.”

Somers: “Maar volgens literatuur komt zo'n 10 procent ook terug als zeer geradicaliseerd, als potentiële terroristen. Die mensen gaan nog kwader zijn op de maatschappij. Met dat verschil dat ze tijdens de oorlog in Syrië vaardigheden hebben opgedaan om die kwaadheid op een efficiëntere manier te vertalen.”

Denken jullie soms niet: had de internationale gemeenschap maar ineens korte metten gemaakt met Assad? Net als in Libië gebeurde met Kaddafi? Het had u beiden veel kopzorgen bespaard.

Bonte: “Dit conflict brengt de oorlog inderdaad tot in mijn stad, en zelfs tot in mijn wijk. Maar ik was ook daarvoor al gedegouteerd door de lafheid van de internationale gemeenschap. Amper vier uur vliegen van België, aan de achterdeur van Europa, vindt een vreselijke oorlog plaats en toch grijpt niemand in. Ook de Europese Unie niet.”

Als Syrië van de baan is, is er wel een ander conflict dat moslimjongeren aantrekt, wordt gezegd.

Somers: “Dat is misschien wel waar. We leven vandaag nu eenmaal in een totaal geglobaliseerde maatschappij. Mechelen telt 124 nationaliteiten. Er is geen plek op aarde waar een conflict of burgeroorlog kan uitbreken, of er zijn Mechelaars die daar banden mee hebben.”

Bonte: “Al mag dit geen excuus zijn voor jongeren om overal te gaan meevechten.”

Mag het ons ten slotte opvallen dat er geen enkele Brusselse burgemeester aan het overleg deelnam, terwijl het probleem daar toch ook acuut is.

Bonte: "Ik heb een paar Brusselse burgemeesters gezien op een recente vergadering rond het fenomeen. Echt geëngageerd om oplossingen te vinden ben je niet als je opmerkt dat je voor één gek op je grondgebied je gat niet gaat opheffen."